

Bryssel den 18 juni 2024
(OR. en)

10799/1/24
REV 1

SOC 433
EMPL 251
ECOFIN 651

NOT

från:	Sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende:	Social konvergens i unionen: yttrande från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd – <i>Framläggande av ordförandena för sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd</i>

För delegationerna bifogas det ovannämnda yttrandet från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd inför dess framläggande av respektive kommittéordförande vid mötet i rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 20 juni 2024

Yttrande från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd om social konvergens i unionen

4 juni 2024

1. **För första gången innehöll 2024 års europeiska planeringstermin en ny landsspecifik analys avseende uppåtgående social konvergens baserad på inslagen i ramen för social konvergens på pilotbasis.** Denna ram, som beskrivs i detalj i de tillhörande nyckelbudskapen från sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd och rapporten från deras arbetsgrupp¹, består av en analys i två steg som syftar till att bedöma risker och utmaningar avseende uppåtgående social konvergens i medlemsstaterna, där resultaten utgör underlag för sysselsättningskommitténs och kommittén för socialt skydds multilaterala övervakningsverksamhet för att informera rådet om det aktuella läget i fråga om social konvergens i unionen.
2. **Det första steget av analysen av ramen för social konvergens införlivades i den gemensamma sysselsättningsrapporten 2024, som antogs av kommissionen som en del av höstpaketet den 21 november 2023 och därefter av rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 11 mars 2024.** I det första steget analyserades samtliga medlemsstater i enlighet med de 17 huvudindikatorerna i den sociala resultattavlan och den gemensamma sysselsättningsrapportens ”trafikljusmetod” som tillämpades på dem för att identifiera potentiella risker avseende uppåtgående social konvergens som skulle kräva en djupare analys. I den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2024 identifierades sådana risker för sju medlemsstater².

¹ Se huvudbudskapen från [sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd om införande av en ram för social konvergens i den europeiska planeringsterminen](#) och den tillhörande [rapporten från arbetsgruppen för sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd](#). Dokumenten lades fram för rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 12 juni 2023. Innehållet i ramen för social konvergens diskuterades i arbetsgruppen mellan oktober 2022 och maj 2023.

² Det andra steget av analysen anses motiverat om sex eller fler huvudindikatorer i den sociala resultattavlan är rödmarkerade (”kritisk situation”) eller orangemarkerade (”bör bevakas”) i den gemensamma sysselsättningsrapporten. Ytterligare ett skäl till detta är när en indikator som röd- eller orangemarkeras uppvisar två på varandra följande försämringar i sin kategorisering enligt den gemensamma sysselsättningsrapporten. Detta är exempelvis fallet om det sker en förändring från ”genomsnittlig” till ”svag men förbättras” i 2023 års upplaga av den gemensamma sysselsättningsrapporten, följt av en ytterligare försämring till ”kritisk situation” i 2024 års upplaga. Detta skulle räknas som ytterligare en ”markering” mot minimitröskelvärdet på sex markeringar totalt. För mer tekniska uppgifter, se rutan i kapitel 1, s. 32, och bilagorna 4 och 9 till [den gemensamma sysselsättningsrapporten 2024](#).

3. **Det andra steget av analysen av ramen för social konvergens genomfördes av kommissionen och offentliggjordes i ett särskilt arbetsdokument från kommissionens avdelningar den 6 maj 2024³.** För var och en av de sju medlemsstater som identifierades i det första steget byggde det andra steget av analysen på en bredare uppsättning kvantitativa och kvalitativa bevis och på en granskning av de politiska åtgärder som vidtagits eller planeras av medlemsstaterna för att mer ingående utvärdera om det finns utmaningar avseende uppåtgående social konvergens och de viktigaste faktorerna bakom dem. Det andra steget av analysen inriktades uteslutande på de politikområden (arbetsmarknad, kompetens, socialt skydd och social inkludering) som identifierats som potentiella risker avseende uppåtgående social konvergens i det första steget. Inom vart och ett av dessa politikområden syftade det andra steget av analysen till att bättre förstå utvecklingstendenser och bestämningsfaktorer, såsom hur olika befolkningsgrupper och/eller regioner klarar sig, bland annat genom att överväga en bredare uppsättning relevanta EU-indikatorer som finns tillgängliga⁴. Framsteg när det gäller de nationella målen för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning för 2030 övervägdes också.

³ De berörda medlemsstaterna rådfrågades om ett långt framskridet utkast till det andra steget av analysen.

⁴ Även om analysen främst baseras på harmoniserad EU-statistik som möjliggör jämförbarhet, inkluderades där så var relevant nationella uppgifter om faktorer för vilka harmoniserad statistik inte finns tillgänglig på EU-nivå, eller när de ger ytterligare viktiga insikter för att kvalificera och/eller komplettera uppgifterna från EU-statistiken.

4. **På grundval av det andra steget av analysen genomförde sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd en rad översyner av den sociala konvergensen den 16 maj 2024.** Översynerna omfattade de risker och utmaningar avseende uppåtgående social konvergens som de medlemsstater står inför som analyserats i kommissionens andra steg av landsanalysen avseende social konvergens, tillsammans med genomförandet av de landsspecifika rekommendationer för 2023 som utfärdats till dessa medlemsstater, i förekommande fall. Integreringen av landsanalyserna i ramen för social konvergens i den multilaterala övervakningsverksamheten gjorde det möjligt för sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd att täcka det bredare andra steget av analysen av den uppåtgående sociala konvergensen tillsammans med övervakningen av genomförandet av 2023 års landsspecifika rekommendationer, vilket underlättar en mer omfattande gemensam förståelse av utmaningar avseende arbetsmarknaden, kompetens och sociala frågor samt av den relaterade politiska utvecklingen, tack vare de multilaterala diskussionerna. Vissa medlemsstater lovordade kommissionens grundliga analys och möjligheten att lämna synpunkter på den bilateralt innan den färdigställdes. Med tanke på eventuella framtida förbättringar pekade dock några medlemsstater även på brister relaterade till ett mycket begränsat antal av de överenskomna huvudindikatorerna i den sociala resultattavlan som används för det första steget av analysen, och behovet av att beakta indikatorernas aktualitet och nationella särdrag i det andra steget av analysen.
- **När det gäller de övergripande resultaten har ett antal utmaningar när det gäller uppåtgående social konvergens identifierats avseende skillnader inom arbetsmarknaderna, utbildningssystemen samt socialt skydd och social inkludering.** Kön, ålder, socioekonomisk bakgrund, medborgarskap och etniskt ursprung är alltför ofta starka orsaksvariabler för utbildnings- och arbetsmarknadsresultat, bland annat genom att de gör det relativt sett svårare att få tillgång till kompetenshöjnings- och omskolningsmöjligheter, rättvisa arbetsvillkor, högkvalitativa sociala tjänster, omsorgstjänster och hälso- och sjukvårdstjänster samt bostäder till överkomliga priser. Dessa faktorerers förgrundsposition leder till ojämlikhet mellan befolkningsgrupper och regioner som generellt sett tenderar att hämma den sociala sammanhållningen på både nationell och europeisk nivå. I detta sammanhang visade översynerna också att det alltså är viktigt att använda solida övervakningsverktyg och genomföra konsekvensbedömningar som gör det möjligt att utvärdera de vidtagna åtgärdernas effektivitet och identifiera eventuella justeringar som behövs under genomförandet.

- **Med den högsta sysselsättningsgraden och den lägsta arbetslösheten i EU präglades 2023 av mycket starka arbetsmarknader med betydande brist på arbetskraft och kompetens.** Tecken på konvergens mellan medlemsstaterna syns särskilt när det gäller sysselsättningsgraden, med större förbättringar i de medlemsstater som börjar från sämre positioner. På samma sätt har andelen unga som varken arbetar eller studerar fortsatt att minska, särskilt i de medlemsstater där den ligger kvar över EU-genomsnittet. Indikatorer pekar också på en minskad segmentering av arbetsmarknaden, men den höga förekomsten av atypiska anställningsformer fortsätter att utgöra utmaningar i kombination med brister i det sociala skyddet för tillfälligt anställda och egenföretagare. När det gäller sysselsättningspolitiken visade översynerna på det hela taget att uppåtgående social konvergens endast kan främjas om medlemsstaterna effektivt tar itu med befintliga sysselsättningsklyftor inom befolkningen och ökar deltagandet på arbetsmarknaden för underrepresenterade grupper och personer i utsatta situationer, inbegripet personer med funktionsnedsättning. Detta kräver att man stärker kapaciteten att tillhandahålla väl utformade och mer målinriktade aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, i kombination med andra möjliggörande tjänster, som stöder människor i arbetsför ålder och förser dem med de färdigheter som krävs för att komma in, stanna kvar och göra framsteg på arbetsmarknaden, bland annat när det gäller grön och digital kompetens.

- **Kompetensutvecklingen ger en mer blandad bild, med positiva resultat i vissa medlemsstater och stagnation i andra.** EU är fortfarande långt ifrån att uppnå det överordnade målet för 2030 avseende vuxnas deltagande i utbildning, och det krävs fortfarande betydande insatser på nationell nivå. Åtgärder håller på att genomföras, även med stöd av EU-medel – främst via faciliteten för återhämtning och resiliens och Europeiska socialfonden+ (ESF+) – för att reformera yrkesutbildningssystemen och systemen för högre utbildning, förbättra och utvidga utbildningsprogram inom aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, höja nivån på digitala färdigheter och stärka systemen för kompetens**prognoser**, även i samarbete med arbetsmarknadens parter och den privata sektorn. Utmaningens omfattning kräver dock ytterligare politiska åtgärder, bland annat mot bakgrund av den gröna och den digitala omställningen samt demografiska förändringar. Utmaningar kvarstår när det gäller att ta itu med andelen unga som lämnar skolan med högst grundskoleutbildning, eftersom endast minimala framsteg gjorts i detta avseende. När det gäller kompetenspolitik är det fortfarande absolut nödvändigt att ta itu med den socioekonomiska bakgrundens inverkan på tillgången till utbildning av god kvalitet och därmed sammanhängande resultat för att främja uppåtgående social konvergens, eftersom personer med låg kompetens alltså är minst benägna att delta i utbildningsverksamhet och därmed också dra nytta av den gröna och den digitala omställningen.

- **Att säkerställa tillgång till åtgärder för aktiv inkludering av hög kvalitet, integrerade med tillgång till grundläggande och sociala tjänster – särskilt för låginkomstfamiljer – bör förbli en prioritering i många medlemsstater.**

Utvecklingen när det gäller fattigdom och social utestängning är fortfarande oroande, särskilt som den höga inflationen under de senaste två åren – även på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina – oundvikligen har haft en större inverkan på låginkomsthushåll och hushåll där ingen förvärvsarbetar. Detta ledde också till lägre reallöner och högre fattigdomsnivåer bland förvärvsarbetande i vissa medlemsstater. Medlemsstaternas insatser för att öka de sociala förmånerna åts i själva verket ofta upp av stigande energi- och basvarupriser, vilket gjorde att dessa förmåner inte var tillräckliga för att hjälpa människor ut ur fattigdom. Med tanke på behovet av att säkerställa både den finanspolitiska hållbarheten och sådana åtgärders tillräcklighet finns det fortfarande utrymme för att förbättra de offentliga utgifternas effektivitet och öka de sociala transfereringarnas ändamålsenlighet när det gäller att minska fattigdomen. I vissa medlemsstater skulle bättre effektivitet i de sociala utgifterna också kunna bidra till att ta itu med utmaningar i samband med hälso- och sjukvårdssystemen och systemen för långvarig vård och omsorg, särskilt där patientavgifterna för hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg tynger de mest utsatta. Barnfattigdomen är också i allmänhet hög, särskilt i hushåll med ensamstående föräldrar med underhållsberättigade barn, vilket gör det mycket viktigt att fullt ut genomföra den europeiska barngarantin i alla medlemsstater. Däremot är vissa framsteg på det hela taget synliga när det gäller de insatser som gjorts för att öka tillgången till formell barnomsorg för barn under tre års ålder.

5. **Kommissionen avser att använda det andra steget av analysen i ramen för social konvergens och resultatet av de multilaterala övervakningsöversyner som genomförts av sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd som underlag för den europeiska planeringsterminens vårpaket.** De viktigaste resultaten kommer i förekommande fall att återspeglas i landsrapporterna och ligga till grund för kommissionens reflektion över förslagen till landsspecifika rekommendationer för 2024 på områdena sysselsättning, kompetens och sociala frågor, beroende på vad som är lämpligt, men utan automatik. På grundval av kommissionens förslag kommer sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd att slutföra de landsspecifika rekommendationerna den 2–3 juli innan de antas av rådet.

6. **Under årets andra hälft kommer sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd att göra en bedömning av pilotanalysen av uppåtgående social konvergens på grundval av särdragen i den ram för social konvergens som genomförs i den europeiska planeringsterminen 2024.** Denna bedömning av pilotanalysen kommer bland annat att omfatta dess mervärde och eventuella konsekvenser för den administrativa bördan och informera rådet, i enlighet med den relaterade uppmaningen i rådets slutsatser om den årliga översikten över hållbar tillväxt och den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2024⁵. I den nya EU-förordning som antogs av medlagstiftarna efter översynen av den ekonomiska styrningen hänvisas till ”en ram för identifiering av riskerna för den sociala konvergensen” som ett verktyg för planeringsterminen, med utgångspunkt i artikel 148 i EUF-fördraget. I skäl 8 klargörs det att ”[s]om en del av sin integrerade analys av sysselsättningsutvecklingen och den sociala utvecklingen inom ramen för den europeiska planeringsterminen bedömer kommissionen riskerna för den uppåtgående sociala konvergensen i medlemsstaterna och övervakar framstegen med genomförandet av principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter på grundval av den sociala resultattavlan och principerna i ramen för social konvergens”⁶.
-

⁵ Se punkt 18 i [rådets slutsatser om den årliga översikten över hållbar tillväxt och den gemensamma sysselsättningsrapporten för 2024](#), som godkändes av rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 11 mars 2024.

⁶ Se skäl 8 och artikel 3 b i [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning](#) samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97.